Ανιχνεύοντας δεδομένα του δικονομικού ζητήματος στον εκκλησιαστικό χώρο

Νικόλαος Γρ. Ζαχαρόπουλος

Η δικονομία στον εκκλησιαστικό χώρο δεν μπορεί να ισχυρισθεί κανείς ότι παρουσίασε ως πράξη και επιστήμη ιδιαίτερη ανάπτυξη. Οι λόγοι είναι προφανείς. Όπως είναι γνωστό η παγίωση των θεσμών δεν άφησε περιθώρια στην πράξη για εξέλιξή τους, εφόσον επικράτησε το επισκοποκεντρικό σύστημα σε κάθε εκδήλωση, ζωή και δράση. Η επικράτηση, εξάλλου, στον εκκλησιαστικό χώρο ως απόλυτου καθοδηγητικού οργάνου διοικητικής και πειθαρχικής υφής των «απαρέγκλιτων» Κανόνων συνέβαλε οριστικά, και δυστυχώς αμετάκλητα, στην παγίωση αυτή[1] και στην επικράτηση της σχετικής κατεύθυνσης.

Ο θεολογικός-εκκλησιολογικός χαρακτήρας που λαμβάνει το ζήτημα αυτό, και στον ελλαδικό εκκλησιαστικό χώρο, δεν διευκόλυνε την περαιτέρω εναρμόνισή του με τα δεδομένα και τις διαμορφώσεις που είχε το δικονομικό ζήτημα στη συνεχώς εξελισσόμενη ζωή των ανθρώπων, ανταποκρινόμενο κυρίως στις απαιτήσεις κάλυψης των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Απαραίτητο είναι εδώ να διευκρινισθεί ότι πολύ μικρή προσπάθεια έγινε να εναρμονισθεί το χαρισματικό σώμα της εκκλησιαστικής ζωής με τα μεταβαλλόμενα σχήματα της ιστορίας, τα οποία κατά το απώτερο παρελθόν άφοβα μπορούσε η Εκκλησία να προσλαμβάνει και να τα καθαγιάζει και σε κάποια στιγμή, εφόσον ήταν αναγκαίο, να τα απορρίπτει[2]. Το γεγονός ότι έχει προκύψει σοβαρό θέμα με προσφυγές εκκλησιαστικών στελεχών στο ΣτΕ, τα οποία εγκαλέστηκαν και καταδικάστηκαν από εκκλησιαστικά δικαστήρια, δείχνει ότι το όλο δικονομικό καθεστώς στον εκκλη-

---

1 Ας αναφερθεί εδώ ότι η Δυτική Εκκλησία έχει πραγματοποιήσει σοβαρά βήματα τουλάχιστον ως προς την κωδικοποίηση των Κανόνων, πράγμα που ακόμη δεν αποτολμήθηκε στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Τη θέση της Ορθόδοξης Εκκλησίας βλ. στο Βαρθ. Αρχοντώνη, αρχιμ., νυν Οικ. πατριάρχη, Περί την κωδικοποίησιν των ι. Κανόνων και των κανονικών διατάξεων εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία, Θεσσαλονίκη 1970.

2 Πρβλ. Ν. Ματσούκα, Δογματική και συμβολική θεολογία Β.Έκθεση της Ορθόδοξης πίστης, Θεσσαλονίκη 1985, σ. 381-382.